

METSÄHALLITUKSEN OMISTAJAPOLIITTISET LINJAUKSET 2016–2020

1. Viime vuosien kehitys

Talouspoliittinen ministerivaliokunta hyväksyi 31.1.2012 Metsähallitusta koskevat omistajapoliittiset linjaukset vuosiksi 2012–2015. Linjauksissa korostettiin liiketoiminnan tehokkuuden lisäämistä ja kannattavuuden parantamista. Lisäksi todettiin, että kannattamattomista liiketoiminnoista on luovuttava.

Linjausten taustalla oli Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2011 teettämä Metsähallituksen liiketoimintojen ulkopuolinen analyysi (Vision Hunters Ltd Oy), jonka mukaan vuosina 2005 - 2010 metsätalousliiketoiminta oli hyvin hoidettua ja vertailussa muihin vastaaviin organisaatioihin Metsähallitus sijoittui hyvin. Myös kiinteistönjalostusliiketoiminta oli kannattavaa. Sen sijaan muu tytäryhtiötoiminta oli huonosti kannattavaa, ja liiketoiminnan laajentamiseen tähtäävät yritysostot olivat tuottaneet lisätappioita.

Vuonna 2012 tehdyn linjauksen jälkeen Metsähallitus on luopunut kannattamattomaksi osoittautuneesta liiketoiminnasta, kuten matkailuliiketoiminnasta ja kiviainesten jalostustoiminnasta, mutta jotkin prosessit ovat vielä kesken.

Tällä hetkellä Metsähallituksen liiketoiminnan tytäryhtiöitä ovat Metsähallitus Metsätalous Oy:n (jatkossa Metsätalous Oy) lisäksi Fin Forelia Oy ja Siemen Forelia Oy sekä MH-Kivi Oy.

Omistajapoliittisten linjausten hyväksymisen jälkeen Metsähallituksen liiketoiminnan tulos on parantunut selvästi ja noussut tasolle 105–117 milj. euroa. Valtion budjettiin on tuloutettu tulosta enemmän edellisten vuosien voittovaroja vähentämällä. Uuden Metsähallituksen aloittavassa taseessa on vain rajoitetusti voitonjakokelpoista pääomaa, joten tulosta suuremmat tuloutukset eivät ole samassa mitassa lähivuosina mahdollisia.

Vuoden 2012 linjauksissa sijoitetun pääoman tuottovaatimus oli 5 % vuoteen 2015 mennessä. Sijoitetun pääoman tuotto on linjauksen jälkeen ollut tasolla 4,7–4,8 %. Tytäryhtiötoiminnan tappiollisuudesta johtuen konsernin sijoitetun pääoman tuotto on ollut tätä alempi, tasolla 4,4–4,7 %. Uuden organisaation taserakenteesta, erilaisesta verokohtelusta ja investointien kirjauskäytännöstä johtuen vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto prosentti on noin 4 prosenttiyksikköä vanhaa organisaatiota alemmalla tasolla, mikä tulee ottaa huomioon uuden ja vanhan organisaation tuotto prosenttien vertailussa.

Metsähallituslain uudistamisen yhteydessä tehdyssä ulkopuolisessa arvioinnissa (Aventum, 2015) osoitettiin, että Metsähallituksen metsätalousliiketoiminnan käytössä olevien maiden tasearvot olivat vertailukelpoisia muihin toimijoihin nähden, mutta sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli verrokkiyhtiöitä alhaisempi. Tämän todettiin johtuvan Metsähallituksen metsien pohjoisesta sijainnista ja suhteellisen korkeasta tasearvosta ja toisaalta eroavaisuuksista liiketoimintamalleissa.

Julkisten hallintotehtävien osalta vuoden 2012 omistajapoliittisten linjausten perustana oli valtiontalouden tarkastusviraston v. 2008 tekemä toiminnantarkastus, jossa todettiin, että Metsähallitus oli toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ja tarkoituksenmukaisesti ohjattu kokonaisuus, jossa luontopalvelujen toimiala toimii tuloksellisesti. Julkisten hallintotehtävien tiivis resurssiohjauksen piirteitä sisältävä ohjausote sai myönteisen arvion.

Julkisten hallintotehtävien edellytettiin linjauksissa edelleen parantavan kokonaistuottavuuttaan. Tavoitteen seurannassa käytetty kokonaistuottavuusindeksi ei yksiselitteisesti kuvaa kokonaistuottavuuden kehitystä julkisten hallintotehtävien saamien uusien, mm. kiinteistövarallisuuden hoitoon liittyvien tehtävien vuoksi. Ohjaavien ministeriöiden tilinpäätöskannottojen perusteella Julkiset hallintotehtävät on saavuttanut sille asetetut tulostavoitteet hyvin.

2. Juha Sipilän hallitusohjelman huomioon ottaminen

Juha Sipilän hallitusohjelmassa tavoitteena oli Metsähallituksen lainsäädännön uudistaminen vastaamaan EU:n vaatimuksia ja johtamisjärjestelmän selkeyttäminen. Hallitusohjelman mukainen uudistettu laki Metsähallituksesta (234/2016) tuli voimaan 15.4.2016. Lakimuu- toksessa markkinoilla toimiva Metsähallituksen metsätalous siirrettiin Metsähallituksen kokonaan omistamaan Metsätalous Oy:öön ja Metsähallituksen hallituksen roolia Metsähalli- tuksen johtavana toimielimenä vahvistettiin.

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi puun käytön monipuolistaminen ja lisääminen 15 milj. m³:lla vuodessa sekä jalostusarvon kasvattaminen. Tämä edellyttää, että Metsähallitus jatkaa hakkuumahdollisuuksiensa mukaista puun tarjontaa markkinoilla yhteiskunnalliset velvoitteet huomioon ottaen. Hallitusohjelman tavoitteena oleva yksityismetsien tilakoon kasvattaminen ja yrittäjämäisen metsätalouden edistäminen edellyttävät sitä, että Metsähalli- tus ei pyri kilpailemaan tarpeettomasti maanostomarkkinoilla yksityisten metsämaan ostajien kanssa. Hallitusohjelmaan sisältyy myös kansallisen metsästrategian 2025 toteuttaminen, jo- ta Metsähallitus toteuttaa metsiensä kokonaisvaltaisen suunnittelun avulla. Metsähallitus edistää osaltaan myös hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettua luonto- ja virkistysmatkailua ja sinisen biotalouden kestävää kasvua sekä pyrkii toimillaan vähentämään vesistöihin huu- toutuvien ravinteiden ja humuksen määrää.

Hallitusohjelmaan liittyvinä hankkeina toteutetaan Hossan kansallispuiston perustaminen ja lisätään mahdollisuuksien mukaan Metsähallituksen mailla soidensuojelupäätöksiä sekä mui- ta luonnonsuojelualuepäätöksiä ja viedään loppuun luonnonsuojelualueiksi jo varattujen alu- eiden perustamistoimet. Nämä Metsähallituksen lisätoimet määritettiin samalla kun vähen- nettiin yksityisten maiden suojelualuehankintoihin ja -korvauksiin tarkoitettuja määrärahoja vuositasolla 20 milj. euroa.

3. Metsähallituksen toiminnan periaatteet

Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa ja sen hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos. Ympäristöministeriö tulosohjaa Metsähallitusta julkisten hallintotehtävien osalta toimialallaan.

Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Metsähallitus hoitaa sille säädetty julkiset hallintotehtävät liiketoiminnasta eriyte-tyssä julkisia hallintotehtäviä hoitavassa yksikössä. Markkinoilla tapahtuvaa liiketoimintaa Metsähallitus harjoittaa tytäryhtiöissä.

Metsähallitus harjoittaa metsätaloutta, maa-ainesliiketoimintaa, alueiden vuokraus- ja myyn-titoimintaa sekä hanke- ja kehitystoimintaa tuottovaateen alaisilla Metsähallituksen perus-pääomaan kuuluvilla alueilla. Luonnonsuojelualueiden ulkopuoliset yleiset vesialueet ja Ylä-Lapin luontaistalousalueet on siirretty liiketoiminnan ulkopuolisiksi ilman tuottovaadetta oleviksi Metsähallituksen muuhun omaan pääomaan kuuluviksi tase-eriksi. Julkiset hallinto-tehtävät toimii sen käyttöön osoitetuilla Metsähallituksen muuhun omaan pääomaan kuulu-villa alueilla, joilla ei ole tuottovaadetta.

Metsätaloutta Metsähallitus harjoittaa valtion metsätalousosakeyhtiöstä annetussa laissa (235/2016) tarkoitetussa Metsätalous Oy:ssä. Metsätalous Oy:llä on yksinoikeus valtion ta-lousmetsien käyttöön ja käyttöoikeussopimukseen liittyen laajat oikeudet edustaa Metsähalli-tusta valtion metsätalouteen liittyvissä asioissa. Metsähallituksen kiinteistötoiminta on valti-on maa- ja vesiomaisuuden omistamiseen liittyvää taloudellista hyödyntämistä ja omistajan edunvalvontaa, mitä on tarkoituksenmukaisinta harjoittaa osana liikelaitoksen toimintaa.

Metsähallitus tuottaa valtiolle taloudellista ja yhteiskunnallista arvoa. Taloudellinen arvo muodostuu valtiolle tehtävästä tuloutuksesta ja liiketoiminnan omaisuuden pitkän aikavälin tuottomahdollisuuksien kehittämisestä. Yhteiskunnallinen arvo syntyy julkisten hallintoteh-tävien toiminnan, liiketoiminnan ja liiketoiminnassa huomioon otettavien yhteiskunnallisten velvoitteiden yhteisvaikutuksista. Metsähallituksen toiminnalla on huomattava vaikutus kumppanuussuhteessa oleviin muihin yrityksiin ja aluetalouteen. Metsähallituksella on tär-keä rooli myös Suomen EU:n yhteisölaainsäädännön täytäntöönpanon ja kansainvälisten velvoitteiden toteuttajana. Onnistunut yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttää reagointia jat-kuvasti muutoksessa oleviin yhteiskunnallisiin tarpeisiin ja kansainväliseen kehitykseen.

Nyt tehtävissä omistajalinjauksissa otetaan huomioon uusi laki Metsähallituksesta, voimassa olevan hallitusohjelman linjaukset, valtion voimassa olevat luonnonvarapolitiikkaa, moni-muotoisuuden suojelua, omistaja- ja kilpailupolitiikkaa ja kiinteistöstrategiaa koskevat linja-ukset sekä Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2017–2020.

Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset koskevat koko Metsähallituskonsernin toimin-taa. Metsähallituksen hallitus vastaa Metsähallituksen tytäryhtiöiden omistajaohjauksesta siten, että Metsähallitukselle asetetut tavoitteet voidaan toteuttaa.

4. Liiketoimintaa koskevat linjaukset

Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja ve-siomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Metsähallitus vastaa tytär- ja osakkuusyhtiöidensä omistajaohjauksesta siten kuin valtion yh-tiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6 §:ssä säädetään.

Liiketoiminnan kehittämisen painopisteitä ovat metsätalouden kannattavuuden kehittäminen kestäväällä tavalla, kiinteistöliiketoiminnan ja muiden liiketoimintojen kannattavuuden parantaminen sekä pitkän aikavälin tuottomahdollisuuksien säilyttäminen. Liiketoiminnassa on tavoitteena omistajalinjausten puitteissa mahdollisimman suuren yhteiskunnallisen kokonaisuhyödyn tuottaminen.

Uusien valtion maa- ja vesiomaisuutta hyödyntävien liiketoimintojen kehittämisessä sekä kiinteistökehityksessä Metsähallituksen roolina on maa- ja vesiomaisuuden haltijana tarjota yrityksille liiketoimintamahdollisuuksia aktiivisella hankekehityksellä ja käypään hintaan perustuvalla alueiden luovutuksella. Uusia liiketoimintamahdollisuuksia voi syntyä esimerkiksi ekosysteemipalveluihin liittyen.

Metsähallituksen liiketoiminnan kannattavuutta mitataan sijoitetun pääoman tuottoprosentilla. Tytäryhtiöiden kannattavuuden tulee olla vähintään samalla tasolla kuin vastaavassa liiketoiminnassa yksityisellä sektorilla ja mahdollistaa osingonjako. Metsätalous Oy:n kannattavuuden tarkastelussa otetaan huomioon tuottovaateen alaisen omaisuuden tasearvo muihin toimijoihin nähden vertailukelpoisten tarkasteluiden mahdollistamiseksi.

Metsätalous Oy:n maksama käyttöoikeuden arvo tarkistetaan käyttöoikeussopimuksen mukaisesti käypää hintaa vastaavaksi määräajoin (5 vuotta) tai tapauskohtaisesti, jos sopimuskentekohetkellä vallinneet olosuhteet muuttuvat merkittävästi. Muutos edellyttää valtioneuvoston hyväksyntää.

Liiketoiminnan kannattavuuden parantaminen edellyttää konkreettisten toimenpiteiden jatkamista tytäryhtiöiden liiketoimintojen kehittämisessä. Tappiolliset toiminnot tulee saada kannattaviksi tai liiketoiminnoista tai niiden osista tulee luopua hallitusti.

Julkisten hallintotehtävien hoitoa palvelevien kiinteistöosakeyhtiöiden tai osakkuusyhtiöiden tavoitteena on yhteiskunnallisen kokonaisuhyödyn tuottaminen kustannustehokkaasti. Vaikka yhtiöillä ei ole liiketaloudellista tuottovaatimusta, ne eivät saa tuottaa budjettivaroilla katettavaa alijäämää.

Metsähallituksen tasearvon laskennassa on otettu huomioon yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista aiheutuvat käyttörajoitteet. Sijoitetun pääoman tuottovaatimus asetetaan yhteiskunnalliset velvoitteet ja muut liiketoiminnan erikoispiirteet huomioon ottaen samalle tasolle kuin muussa vastaavassa liiketoiminnassa yksityisellä sektorilla.

Muuhun omaan pääomaan sijoitetulla liiketoiminnan omaisuudella ei ole tuottovaadetta, mutta alueista aiheutuvia kuluja ja tuloja tulee seurata. Jos näitä alueita hyödynnetään taloudellisesti vähäistä suuremmissa määrin, ne siirretään tuottovaateen alaiseen peruspääomaan eduskunnan päätöksellä.

Metsähallituksen liiketoimintoja harjoitettaessa on otettava huomioon laissa määritellyt yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, joita ovat luonnon monimuotoisuuden suojelu, virkistyskäyttö, työllisyyden edistäminen, saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen ja poronhoitolassa säädettyjen velvoitteiden täyttäminen. Velvoitteista aiheutuvat käyttörajoitteet ja muut rasitteet otetaan huomioon tuloksetekokykyä alentavina tekijöinä.

Metsähallituksen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä olevien metsien pinta-ala oli vuonna 2015 noin 530 000 hehtaaria ja kokonaispanostuksen määrä noin 55 milj. euroa, josta monimuotoisuuden ja virkistyskäytön käyttörajoitusten osuus on noin 48 milj. euroa ja työllisyyden, saamelaiskulttuurin ja porotalouden osuus noin 8 milj. euroa. Jatkossa yhteiskunnallisia velvoitteita voidaan toteuttaa käyttörajoitusten lisäksi myös kustannustehokkailla aktiivisilla luonnon- ja vesienhoitotoimilla ja muilla hyötyjä lisäävillä toimenpiteillä.

Monimuotoisuuden huomioon ottamisella saavutettavien hyötyjen kehitystä arvioidaan tällä hetkellä monikäyttömetsien lahoppuun määrän muutoksella. Virkistyskäytön kehitystä arvioidaan monikäyttömetsissä liikkuvien virkistyskäyttäjien määrällä ja metsästys- ja kalastuslupan lunastaneiden määrällä. Työllisyys otetaan huomioon pitämällä metsänhoitotyöt kestävänsä metsätalouden edellyttämällä tasolla suhdannevaihteluista riippumatta. Jatkossa työllisyshyötyjä tulee tarkastella nykyistä laajemmin myös kumppanuusyritysten ja aluetalouden näkökulmasta. Saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan turvataan sovittamalla yhteen poronhoidon sekä muiden perinteisten elinkeinojen ja muiden maankäyttömuotojen tarpeita saamelaisten kotiseutualueella sopimus- ja neuvottelumenettelyin sekä tukemalla saamenkielistä viestintää ja kulttuurihankkeita. Saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella porotalouden ja muiden maankäyttömuotojen tarpeita sovitetaan yhteen Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Työllisyydelle, saamelaiskulttuurin turvaamiselle ja porotaloudelle tuotettuja hyötyjä ei tällä hetkellä seurata mittaritasolla. Hyötyjen voidaan kuitenkin arvioida säilyvän nykyisellä tasolla, jos eri velvoitteissa noudatetut menettelyt eivät olennaisesti muutu ja mitattujen panosten määrät eivät merkittävästi laske.

Työllisyyttä koskevien vaatimusten huomioon ottaminen ei kuitenkaan estä Metsähallitusta toteuttamasta tarpeellisia toiminnan rationalisointia ja kehittämistä koskevia toimenpiteitä. Tällaisten toimenpiteiden yhteydessä on mahdollista vähentää henkilöstöä, jos työvoiman tarve vähenee olennaisesti ja pysyvästi taloudellisista, tuotannollisista tai toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä. Metsähallitus toimii tällaisissa tapauksissa vastuullisena työnantajana, ja tukee henkilöstöä muutostilanteessa.

Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisesta saatavat hyödyt, aiheutuneet tulonmenetykset ja lisäkustannukset arvioidaan ja raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Yhteiskunnallisten velvoitteiden lisäksi Metsähallituksen liiketoiminta vastaa liiketoiminnan taseessa olevilla alueilla sijaitsevien muinaisjäännösten säilymisestä muinaismuistolain (295/1963) edellyttämällä tavalla.

Metsähallituksen kiinteistöliiketoiminta toteuttaa valtion kiinteistöstrategiaa. Toiminnassa otetaan huomioon yhteiskunnallinen kokonaishyöty ja luodaan edellytyksiä yritysten liiketoiminnalle. Kaavoituksessa Metsähallitus luo kokonaistaloudellisia ja toimijoiden tarpeisiin soveltuvia ratkaisuja. Vuokraustoiminta on pitkäjänteistä ja kestävä ja perustuu yhteistyöhön ja kumppanuuksien luomiseen. Oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain (973/2002) mukaan valtion kiinteistövarallisuutta luovutetaan ja vuokrataan käyvästä hinnasta tai vastikkeesta. Jos avointa tarjouskilpailua ei voida järjestää, käytetään käyvän hinnan määrittelyssä tarveharkintaisesti lähtökohtana riippumattomien kiinteistöarvioijien

(KHK) esittämiä arvioita. Metsähallitus tekee aluetaloudellisia vaikutusarvioita suunnitellessaan ja kaupallistaessaan merkittäviä kohteita, kuten uusia mittavia kortteleita tai aluekokonaisuuksia. Erityiskohteissa kohteen rakennettavien kerrosneliömetrien määrä ja käyttötarkoitus voidaan ottaa huomioon käypää hintaa määritettäessä. Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet päivitetään.

Metsähallituksen pitkän aikavälin tuottomahdollisuuksien säilyttäminen edellyttää talousmetsien myynnin vähentämistä ja kustannustehokkuuden huomioon ottamista jatkossa tehtävissä suojelupäätöksissä. Tuottomahdollisuuksien säilyttäminen edellyttää lisäksi hyvän metsänhoidon tason jatkamista ja tiestön kunnosta huolehtimista.

Vuoden 2012 jälkeen talouskäytössä olevien metsien pinta-ala on vähentynyt eriasteisten suojelupäätösten ja talousmetsien aktiivisen myynnin seurauksena noin 60 000 hehtaaria. Tämä on vähentänyt vuotuisia pitkän aikavälin tuloutusmahdollisuuksia noin 6 milj. euroa. Suojelun kannalta arvokkaimmat valtion talousmetsien kohteet ovat jo pitkälti suojelun piirissä, joten valtion talousmetsien laajaa lisäsuojelua ei voi enää pitää kustannustehokkaana luonnon monimuotoisuuden suojelukeinona. Samoin kiinteistörakenteen kannalta epätarkoituksenmukaiset pienet irtopalstat on pitkälti myyty, jolloin metsien myynnillä saatava lisäarvo on vähentynyt.

Metsähallitus osallistuu Suomen itsenäisyyden juhluvuoden Suomi 100 -suojelukampanjaan. Kampanjan ideana on, että Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kunniaksi maanomistaja voi lahjana Suomelle perustaa maalleen suojelun alueen korvauksetta, minkä lisäksi valtio osallistuu omasta puolestaan kampanjaan vastaavalla suojelupanoksella. Kampanjan tavoitteena on saada jokaiseen maakuntaan vähintään 100 hehtaaria maanomistajan omistukseen jääviä, pysyvästi suojeltuja metsä- tai suoalueita. Metsähallituksen osallistumisen lopulliseen laajuuteen vaikuttaa kampanjan tuloksena kertyvä yksityinen suojelupinta-ala.

Metsähallitus ei pyri lisäämään talouskäytössä olevien metsien pinta-alaa maan ostoilla. Maan ostotoiminnan pääpaino on puolustusvoimien, opetuksen ja tutkimuksen tarpeiden hoitamisessa, metsäpuiden siemenviljelysten perustamisessa ja yhtenäisen kiinteistörakenteen parantamisessa. Metsämaan hankinta- ja myyntitavoitteet asetetaan vuosittain tulohajauksessa. Suunniteltua maanmyyntitavoitetta ei ylitetä tulostavoitteen saavuttamiseksi.

Vaativa, mutta realistisesti saavutettavissa oleva Metsähallituksen sijoitetun pääoman tuotto-tavoite on 4,6 %. Tavoite vastaa nykyisellä organisaatorakenteella ja tasearvoilla 120 milj. euron tulosta verojen jälkeen. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää liiketoimintakonsernin kannattavuuden parantamista, puumarkkinoiden toimivuuden säilymistä vähintään nykyisellä tasolla, talouskäytössä olevien metsien pinta-alan säilymistä nykyisellä tasolla ja kiinteistöliiketoiminnan edellytysten myönteistä kehitystä.

Tuottovaatimus

- Liiketoimintojen on oltava kannattavia ja tuotettava niihin sijoitetulle pääomalle kohtuullinen vuotuinen tuotto ja tasainen tuloutus omistajalle. Kannattamattomiksi osoitettavista liiketoiminnoista tai niiden osista luovutaan.
- Tavoitteena on nostaa sijoitetun pääoman tuotto 4,6 %:iin vuoteen 2020 mennessä.

- Tulostavoite asetetaan vuosittain sijoitetun pääoman tuottovaatimuksen perusteella ottaen huomioon tuloksen suuruuteen vaikuttavat markkinatekijät, Metsähallitukselle asetetut palvelu- ja muut toimintatavoitteet, yhteiskunnalliset velvoitteet ja metsätaloutta harjoittavan tytäryhtiön riittävän omavaraisuuden ja kehittymismahdollisuuksien turvaaminen.
- Uusien liiketoimintojen aloittamisesta tai olemassa olevien liiketoimintojen merkittävästä laajentamisesta on sovittava omistajan edustajien (tulosohtajaavat ministeriöt ja talouspoliittinen ministerivaliokunta) kanssa.

Yhteiskunnalliset velvoitteet

- Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisesta saatavat hyödyt (yvyhyödyt) pysyvät vähintään nykyisellä tasolla.
- Yyv-hyötyjen tuottamiseen käytettyjen panosten vaikuttavuutta kehitetään. Liiketoiminnan rajoitteiden lisäksi yyv-hyötyjä tuotetaan aktiivisilla luonnon- ja vesienhoitotoimilla ja muilla toimenpiteillä.

Kiinteistötoiminta

- Metsähallitus toimii aktiivisesti kaavoituksessa ja kiinteistökehityksessä pyrkien liiketoimintakäytössä olevien kiinteistöjen arvon nostamiseen yhteiskunnan kokonaisyöty (ml. yritysten toimintaedellytysten luominen) huomioon ottaen.
- Metsähallituksen pitkän aikavälin tuottomahdollisuudet säilytetään. Tämä edellyttää muun muassa talousmetsien myynnin vähentämistä ja kustannustehokkuuden huomioon ottamista jatkossa tehtävissä suojelupäätöksissä. Metsähallitus osallistuu Suomi 100 -suojelukampanjaan.
- Maan ostotoiminnan pääpaino on puolustusvoimien, opetuksen ja tutkimuksen tarpeiden hoitamisessa, metsäpuiden siemenviljelysten perustamisessa ja yhtenäisen kiinteistörakenteen parantamisessa. Metsähallitus myy kiinteistörakenteen kannalta epätarkoituksenmukaisia alueita. Metsämaan hankinta- ja myyntitavoitteet asetetaan vuosittain tulosohtauksessa. Suunniteltua maanmyyntitavoitetta ei ylitetä tulostavoitteen saavuttamiseksi.

5. JHT:n toimintaa koskevat linjaukset

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoidosta vastaa erillinen Luontopalvelutyksikkö ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa. Julkisten hallintotehtävien hoidosta aiheutuvat menot rahoitetaan valtion talousarvioon otettavalla määrärahalla, julkisten hallintotehtävien hoidosta kertyvillä tuloilla ja hankerahoituksella.

Luontopalvelut vastaa Suomen luonnonsuojelualueverkoston hoidosta ja käytöstä hallinnsaan olevilla valtion alueilla sekä yksityisillä luonnonsuojelualueilla yhteistyössä niiden omistajien ja ELY-keskusten kanssa. Luontopalvelut vastaa metsästys-, kalastus- ja maasto-liikenneasioista ja valtion kalastonhoitomaksun keräämisestä, tuottaa yhteiskunnallisia luontoto- ja retkeilypalveluja sekä hoitaa sille osoitettuja lajisuojelun tehtäviä kaikilla valtion maila ja vesillä.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteena on parantaa lajien ja luontotyyppien tilaa perustuen kansalliseen ja kansainväliseen lainsäädäntöön ja sopimuksiin. Luontopalvelut inventoi vesialueita ja kehittää hallinnassaan olevien vesialueiden kestäväää käyttöä EU:n vesien ja merien suojelua koskevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Metsähallituksen hallinnassa olevaa kulttuuriomaisuutta vaalitaan siten, että kiinteistövarallisuuden arvot säilyvät. Siirrettäessä kulttuurihistoriallisesti arvokasta valtion omaisuutta Metsähallituksen hallintaan, sen hoidolle asetetaan laatutavoitteet ja kohteen kustannukset arvioidaan.

Luontopalvelut sovittaa yhteen kansallispuistojen, maailmanperintökohteiden ja muiden hallinnassaan olevien alueiden ekosysteemipalveluja kysyntälähtöisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja luo edellytyksiä virkistyskäyttöön ja luontomatkailuun perustuvalla yritystoiminnalla. Luontopalvelut kehittää luonnossa liikkumista edistäviä palveluja myös retkeilyalueilla, virkistysmetsissä ja muilla yleisökäytön kannalta keskeisillä liiketoiminnan taseessa olevilla alueilla yhteistyössä metsätaloutta harjoittavan osakeyhtiön ja Laatumaan kanssa. Luontopalvelujen toiminta lisää siten kaikkien Metsähallituksen alueiden tuottamia hyötyjä kansalaisten hyvinvointiin, aluetalouteen ja työllisyyteen. Tavoitteena on, että alueiden ja kiinteistöjen hoidon ja käytön palveluja hankitaan ostopalveluina enenevässä määrin.

Luontopalvelut huolehtii valtiolle kuuluvien alueiden kalastuksen ja metsästyksen järjestämisestä, lupien myynnistä sekä kala- ja riistakantojen hoidosta ja valvonnasta. Riista-elinympäristöjen ja kalavesien sekä riista- ja kalakantojen tilaa parantamalla luodaan edellytyksiä luonnon virkistyskäytön ja erätalouden kehittämiseksi. Tämä edellyttää yhteistyötä Metsätalous Oy:n kanssa riistan elinympäristöön liittyvässä suunnittelussa. Riistaan ja kalastukseen liittyvän toimialan yrittäjyyden toimintaedellytyksiä kehitetään suunnitelmallisesti ja tiivistetään yhteistyötä alan toimijoiden kanssa.

Luontopalveluja kehitetään toimimaan riistalajien ja niiden elinympäristöjen hoidon ja metsästyksen kestävyuden asiantuntijana osana riistakonsernia sekä kalakantojen ja kalavesien hoidon asiantuntijana osana kalataloushallintoa. Eräpalvelut toimii valtion edustajana kala- ja riista-asioissa vesialueiden osakaskunnissa ja muissa yhteisöissä, jossa valtiolla on omistamiseen tai lainsäädäntöön perustuva osallistumisoikeus.

Luontopalvelut kehittää ja ylläpitää suosittuja luontopalvelujen työn vaikuttavuutta lisääviä verkkopalveluja, kuten luontoon.fi-, retkikartta.fi- sekä eräluvut.fi- ja suurpedot.fi-palveluja. Verkkopalveluja kehitetään julkisena palveluna yhdessä kumppaneiden kanssa ja avoimen tiedon mahdollisuudet hyödynnetään mahdollisimman laajasti.

Luontopalvelut seuraa toimintansa talous- ja työllisyysvaikutuksia sekä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia säännöllisesti ja viestii aktiivisesti palveluistaan ja panostaa sähköisten viestintä- ja asiointipalvelujen kehittämiseen.

Julkisten hallintotehtävien hallinnassa ja hoidossa olevalla maa- ja vesiomaisuudella ei ole tuottovaatimusta. Luonnonsuojelualueilla on rakennuksia, joita hyödynnetään alueiden käytön ohjauksessa ja alueille oleellisten palvelujen järjestämisessä. Maa- ja vesialueiden ja rakennuskannan käyttöön liittyvässä Metsähallituksen maksullisessa toiminnassa suoritteiden hinnoittelu ei saa aiheuttaa markkinahäiriötä tai vääristää kilpailua.

Linjaukset

- Luontopalvelut parantaa tuottavuutta ja lisää toiminnan vaikuttavuutta.
- Luontopalvelut ylläpitää ja kehittää luonnon monimuotoisuutta siten, että sen hallinnassa ja hoidossa olevilla alueilla lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee ja kaikilla valtion alueilla riista- ja kalakannat ovat elinvoimaisia, tuottavia ja monimuotoisia.
- Luontopalvelut kehittää valtion alueiden matkailu- ja virkistyskäyttöä sekä erätalouskäyttöä kysyntälähtöisesti siten, että alueiden hyvinvointivaikutukset kasvavat ja yrittäjille luodaan lisää liiketoimintamahdollisuuksia. Luontopalvelujen hallinnassa olevien alueiden hoidossa lisätään ostopalvelujen käyttöä.
- Luontopalvelut toimii erävalvonnassa tiiviissä yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten kanssa, kehittää valvontamenetelmiä ja ennaltaehkäisee luonto- ja erärikollisuutta kaikilla valtion mailla.

6. Liikelaitoskonsernin toimintaa koskevat linjaukset

Metsähallituslaki lähtee siitä, että valtion maa- ja vesiomaisuutta on tarkoituksenmukaista hoitaa, käyttää ja hallinnoida pitkäjänteisesti yhtenä liiketoiminnasta ja julkisista hallintotehtävistä koostuvana kokonaisuutena.

Liiketoiminta ja julkiset hallintotehtävät on eriytetty toiminnallisesti ja taloudellisesti toisistaan. Metsähallituskonsernin tilinpäätös sisältää liikelaitoksen liiketoiminnan, julkiset hallintotehtävät sekä näiden tytäryhtiöt. Julkisten hallintotehtävien talous ja rahoitus pidetään erillään liikelaitoksen liiketoiminnasta ja siitä laaditaan erillistilinpäätös. Ristisubventio on kielletty. Liiketoiminta ja Luontopalvelut voivat tuottaa toisilleen palveluja tilaaja-tuottajamallin mukaisesti käypää korvausta vastaan.

Valtion rakentamaton maaomaisuus pidetään valtion hallussa ja Metsähallituksen hoidossa valtion kiinteistöstrategian mukaisesti, jolloin se muodostaa myös jatkossa tärkeän maankäytöllisen reservin, jota voidaan käyttää yhteiskunnallisiin tarpeisiin. Metsähallituksen sisäiset maa- ja vesialueiden tasesiirrot tehdään pääsääntöisesti taserakenteen muutoksina eduskunnan ja valtioneuvoston päätösten perusteella.

Yhtenäinen alueiden hallinta mahdollistaa vaikuttavan toiminnan valtion asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi ja optimaaliset maankäyttöratkaisut. Metsähallituksen kaikkia alueita koskevat yhteiset luonnonvarasuunnitelmat muodostavat pitkän aikavälin puitteet paikallisesti toteutettaville toimille metsissä. Luonnonvarasuunnitelmat integroivat poliittisella tasolla tehdyt päätökset paikallisiin mahdollisuuksiin, tarpeisiin ja arvoihin. Ratkaisut ovat tehokkaita, kun ne perustuvat parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon ja paikallisten olosuhteiden tuntemukseen. Yhdistetyssä organisaatiossa oleva laaja asiantuntijaosaaminen lisää toiminnan vaikuttavuutta ja tukee valtionmaiden kokonaishallintaa.

Metsähallituksessa on yhteisiä prosesseja ja järjestelmiä, joita tulee johtaa ja kehittää kokonaisuuksina, jotka ottavat huomioon julkisten hallintotehtävien riippumattomuuden. Tavoit-

teena on mahdollisimman tehokkaat johtamis- ja tukiprosessit, jotka mahdollistavat resurssiensa suuntaamisen Metsähallituksen ydintoimintoihin.

Metsähallituksen yhteistä raportointia kehitetään nykyistä yhtenäisemmin ja monipuolisemmin Metsähallituksen yhteiskunnallisia vaikutuksia kuvaavaksi. Yhteiskunta- ja ympäristövastuun raportoinnin kehittäminen edellyttää eri yksiköissä olevan asiantuntemuksen hyödyntämistä. Metsätalous Oy:n omistajaohjaukseen liittyvän raportoinnin tulee antaa luotettavat tiedot Metsähallituksen yhteiskunnallisen ohjauksen tuloksista. Korkeatasoinen parhaaseen tietoon perustuva raportointi luo pohjaa myös Metsähallituksen yrityskuvan rakentamiselle ja yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle.

Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden palkitsemisjärjestelmien tulee olla valtion omistajapolitiikkaa koskevien ohjeiden mukaiset (Valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös 13.5.2016).

Linjaukset:

- Metsähallituksen hallinnassa olevan valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinta hoidetaan yhtenä kokonaisuutena valtion kiinteistöstrategian mukaisesti. Alueiden käyttösuunnitellaan luonnonvarasuunnitelmien avulla yhtenä kokonaisuutena tavoitteena mahdollisimman suuri yhteiskunnallinen kokonaishyöty ja kustannustehokkuus. Avoimen tiedon (open data) mahdollisuudet hyödynnetään kaikkia Metsähallituksen alueita koskien.
- Metsähallituksen yhteisiä prosesseja ja järjestelmiä johdetaan ja kehitetään kustannustehokkaina kokonaisuuksina. Kustannusten jako liiketoimintojen ja budjettitalouden välillä on läpinäkyvä ja aiheuttamisperiaatteen mukainen.
- Yhteisten prosessien ja järjestelmien kehittämisessä turvataan julkisten hallintotehtävien riippumattomuus ja otetaan huomioon eduskunnan myöntämien talousarviovarojen ohjauksen ja valvonnan erityispiirteet.